

Jehovas Vidner i Rusland

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Udlændingestyrelsen

© 2020 Udlændingestyrelsen

Udlændingestyrelsen
Ryesgade 53
2100 København Ø
Danmark

Tlf.: 35 36 66 00
nyidanmark.dk

Januar 2020

Alle rettigheder tilhører Udlændingestyrelsen.
Udgivelsen kan frit hentes på nyidanmark.dk
Udlændingestyrelsens udgivelser kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Indhold

- 1. Introduktion, afgrænsning og forbehold 2
- 2. Jehovas Vidner i USSR og Rusland..... 2
- 3. Den generelle lovgivning 3
- 4. Jehovas Vidner efter højesterets forbud 4
 - Sagen mod Dennis Christensen 5
 - Tortur af Jehovas Vidner i Surgut 6
 - Jehovas Vidner i Kaukasus 7
- 5. Litteraturliste..... 8

Map No. 3840 Rev. 2 UNITED NATIONS
January 2004

Department of Peacekeeping Operations
Cartographic Section

1. Introduktion, afgrænsning og forbehold

Dette notat har til formål at beskrive situationen for medlemmer af Jehovas Vidner i Rusland i tiden efter, den russiske højesteret i april 2017 forbød Jehovas Vidners centrale organisation (også kaldet det styrende råd¹), og efter at medlemmer af gruppen blev anholdt.

Notatet er udarbejdet i overensstemmelse med EASO's retningslinjer for rapporter vedrørende ladedokumentation (Country of Origin Information, COI).² Notatet er baseret på åbne, skriftlige kilder. Der er gjort brug af rapporter og artikler udgivet af internationale organisationer, herunder NGO'er, andre COI-enheder i Europa, internationale og lokale nyhedsmedier samt russiske lovttekster.

Det er inden for det givne kildemateriale og notatformat ikke muligt at afdække alle facetter af de nævnte forhold, og notatet bør derfor ikke ses som udtømmende. Dette notat indeholder ikke anbefalinger om policy og kan derfor ikke tages til indtægt for et bestemt syn på, hvad praksis skal være. Terminologi anvendt i notatet bør ikke ses som et udtryk for et bestemt juridisk standpunkt.

Jehovas Vidner oplyser, at der findes 395 lokalorganisationer i Rusland og over 170.000 tilhængere i landet.³ Det menes, at 5.000-7.000 medlemmer af Jehovas Vidner er flygtet ud af Rusland til Vesten. De fleste er flygtet til USA, Tyskland og Finland, men de baltiske og skandinaviske lande bliver også nævnt som foretrukne destinationer.⁴

2. Jehovas Vidner i USSR og Rusland

I Sovjetunionen var Jehovas Vidner forbudt og medlemmer af trossamfundet blev forfulgt for at udøve deres tro. Det mest kendte eksempel på forfølgelse er Operation Sever⁵, som MGB⁶ udførte med godkendelse af Josef Stalin den 1. og 2. april 1951. Under Operation Sever blev mere end 8.500 medlemmer af Jehovas Vidner stemplet som værende en del af en antisovjetisk sekt. De blev med magt deporteret fra de baltiske lande, Hviderusland, Ukraine og Moldova til Sibirien, og deres ejendom blev konfiskeret.⁷

Efter opløsningen af Sovjetunionen valgte Den Russiske Føderation den 14. marts 1996 at rehabilitere Jehovas Vidner juridisk ved præsidentielt dekret nr. 378.⁸ Selvom Rusland i 1990'erne var karakteriseret ved at have indført flere politiske frihedsrettigheder, var der stadig en række "sektmedlemmer", der af

¹ Faktalink, *Jehovas Vidner*, Silkeborg. 2003, [url](#)

² EASO, *EASO Country of Origin Information Report Methodology*, juni 2019, [url](#)

³ AI, *Amnesty International Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights - Russian Federation*, 22. februar 2018, [url](#)

⁴ The Independent, *Hundreds of Russian Jehovah's Witnesses apply for asylum in Finland*, 22. august 2018, [url](#); DR P1 MORGEN, 3. december 2019 01:12.00, [url](#); The Moscow Times, *List of Persecuted Jehovah's Witnesses Doubles in Russia, Rights Group Says*, 13. maj, 2019, [url](#)

⁵ Russisk ord for Nord

⁶ MGB (Ministeriet for Statslig Sikkerhed) var Sovjetunionens sikkerhedstjeneste fra 1946-1953; herefter skiftede sikkerhedstjenesten navn til KGB (komitéen for Statslig Sikkerhed).

⁷ Новая газета, *Свидетели и палачи*, 2. marts 2019, [url](#)

⁸ Указ Президента Российской Федерации от 14.03.1996 г. № 378, *О мерах по реабилитации священнослужителей и верующих, ставших жертвами необоснованных репрессий*, [url](#); Office of general counsel world headquarters of Jehovah's Witnesses, *Russia's Attack on Jehovah's Witnesses*, 15. januar 2018, [url](#),

forskellige grunde blev forfulgt.⁹ Blandt andet sendte NGO'en *Komitéen for Frelse af Ungdom fra Totalitære Sekter* fem gange en klage over Jehovas Vidner til anklagemyndigheden. Klagen gik på, at trossamfundet angiveligt anstiftede had mod de traditionelle religioner. Anklagemyndigheden udførte kontrol af organisationen, og trossamfundets medlemmer blev kontrolleret for, hvorvidt de kunne straffes.¹⁰

Den daværende forfølgelse var drevet af forskellige religiøse og sekulære aktivister og manifesterede sig i stor skala i vilkårlige kontroller og bøder, afslag på anmodninger om byggetilladelser til menighedshuse ('rigssale'), forbud mod afholdelse af visse begivenheder, ærekrænkende mediemateriale osv. Det er dog værd at bemærke, at tilfælde af forskelsbehandling på arbejdspladser har været meget mindre udbredt, idet diskrimination mere var rettet mod organisationer end mod enkeltpersoner.¹¹

I 2004 forbød Moskvas byret Jehovas Vidners Moskva-afdeling. I 2010 afsagde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol imidlertid dom om, at byrettens afgørelse var ulovlig. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol tildelte herefter det religiøse samfund 70.000 euro i kompensation og krævede, at organisationen skulle tillades igen. Den 2. juni 2015 blev Moskva-afdelingen genregistreret i Moskva.¹²

Omtalen af Jehovas Vidner har efter Sovjetunionens opløsning været forbundet med en vis mistro op gennem 00'erne. Som eksempel kan man fremhæve den religiøse lærde, Roman Silantjev, der er medlem af ekspertrådet i Justitsministeriet samt professor ved Moskvas Lingvistiske Statsuniversitet. Han har talt for at forbyde Jehovas Vidner: "Jeg mener, at Jehovas Vidner skulle have været forbudt for længe siden for overtrædelser af russisk lov. Jehovas Vidner forbyder ikke kun sine medlemmer at gøre tjeneste i hæren, men også at deltage i valg og at være ansat i offentlige stillinger. Hvis en religiøs organisation hindrer borgere i at udføre deres borgerlige pligter og udøve deres rettigheder, er det klart i strid med russisk lov. Jehovas Vidner tillader ikke medlemmerne at modtage blodtransfusioner og at give blod¹³", forklarede Roman Silantjev til en af Ruslands største regeringstro aviser *Izvestija* den 15. april 2016.

3. Den generelle lovgivning

Artikel 282 om Tilskyndelse til had eller fjendtlighed og ydmygelse af den menneskelige værdighed¹⁴ også kaldet ekstremisme-artiklen i den russiske straffelov blev vedtaget i 1996, men artiklen blev ikke anvendt i de første mange år. Situationen ændrede sig dog i 2002 straks efter et masseslagsmål¹⁵ på den centrale Manejnaja-plads i centrum af Moskva. Efter denne hændelse vedtog Ruslands parlament, Statsdumaen, en lov "Om bekæmpelse af ekstremistiske handlinger".¹⁶ Loven mod ekstremister, der blev vedtaget i 2002

⁹ Сова Информационно-аналитический центр, *Свобода от совести*, 24. oktober 2019, [url](#)

¹⁰ Meduza, *Одна нескончаемая проверка Верховный суд РФ запретил «свидетелей Иеговы»*, 21. april 2017 [url](#)

¹¹ Сова Информационно-аналитический центр, *Свобода от совести*, 24. oktober 2019, [url](#)

¹² Meduza, *Одна нескончаемая проверка Верховный суд РФ запретил «свидетелей Иеговы»*, 21. april 2017, [url](#)

¹³ Известия, *В России хотят запретить секту «Свидетели Иеговы»*, 15. april 2016, [url](#)

¹⁴ УК РФ Статья 282. *Возбуждение ненависти либо вражды, а равно унижение человеческого достоинства*, [url](#)

¹⁵ Slagsmålet var opstået under en VM-kamp i fodbold med deltagelse af det russiske landshold, der blev sendt på storskærmen fra Manejnaja-pladsen.

¹⁶ Коммерсантъ, *Ненавистная статья*, 20. marts 2012, [url](#)

under præsident Vladimir Putin, blev udråbt til at være en effektiv måde at forebygge terrorangreb og ultranationalistisk vold. Ovennævnte lov blev i 2007 udvidet til at også at omfatte ikke-voldelige grupper.¹⁷

Håndhævelse af loven mod ekstremisme har tidligere med succes begrænset mulighederne for nogle voldelige nynazistiske grupper, men loven bruges nu også konsekvent til at slå ned på uønskede muslimske og ikke-ortodokse kristne trossamfund.¹⁸

Jehovas Vidner havde også før højesterets forbud i april 2017 oplevet problemer med de russiske myndigheder. Mange af Jehovas Vidners publikationer blev stemplet som ekstremistiske, og medlemmer af Jehovas Vidner, der uddelte disse publikationer, blev dømt efter loven om administrative forseelsers artikel 20.29¹⁹, som omhandler forbud mod at trykke og distribuere ekstremistisk materiale. Jehovas Vidner kunne inden højesterets dom deltage i gudstjenester, og de kunne eje ejendom og operere frit.²⁰

Den såkaldte Jarovaja-Lov²¹ blev introduceret i sommeren 2016, som en pakke af forskellig lovgivning, der havde til formål at bekæmpe terrorisme. De russiske myndigheder mener, at bekæmpelse af hadprædikanter er et vigtigt skridt for at begrænse terrorvirksomhed i samfundet. Derfor forbød de russiske myndigheder som et led i Jarovaja-loven trossamfund, der ikke var blevet registreret hos myndighederne, at drive missionsarbejde.²²

4. Jehovas Vidner efter højesterets forbud

Ruslands højesteret forbød den 20. april 2017 Jehovas Vidners Styrende Råd og alle dets tilknyttede virksomheder i Rusland, idet højesteret fastslog, at trossamfundet var ekstremistisk og derved ulovligt.²³

Ifølge eksperter er der flere grunde til, at højesteret kom frem til, at Jehovas Vidner nu var et ekstremistisk og ulovligt trossamfund. For det første mener flere iagttagere, at Jehovas Vidner i Rusland bliver set som repræsentanter for Vesten og ikke mindst for USA. Derfor anser de russiske myndigheder Jehovas Vidner for at være vestlige spioner. For det andet skal forbuddet ses i forhold til den russisk-ortodokse kirkes position i det russiske samfund. Den russiske ortodokse kirke betragter Jehovas Vidner som en slags konkurrent, og en talsmand for kirken har erklæret, at det er en fordel, at Jehovas Vidner nu ikke længere er synlige.²⁴

¹⁷ The Independent, *Jehovah's Witnesses targeted by Russia's anti-extremism laws simply for practising their pacifist faith, say campaigners*, 1. december 2015, [url](#)

¹⁸ CSIS, *Religion and Violence in Russia; Context, Manifestations, and Policy*, 1. juni 2018, [url](#)

¹⁹ Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях" от 30.12.2001 N 195-ФЗ (ред. от 27.12.2019), Статья 20.29. *Производство и распространение экстремистских материалов*, [url](#)

²⁰ Landinfo, *Russland: Jehovas vitner*, 29. januar 2019, pp. 9-10 [url](#)

²¹ Jarovaja-loven er en lovpakke, der er opkaldt efter parlamentsmedlemmet fra Forenede Rusland, Irina Jarovaja, der fremlagde lovforslaget. Lovpakken blev vedtaget og underskrevet af præsident Putin den 7. juli 2016.

²² CSIS, *Religion and Violence in Russia; Context, Manifestations, and Policy*, 1. juni 2018, pp. 87-88 [url](#)

²³ Landinfo, *Russland: Jehovas vitner*, 29. januar 2019, p. 7 [url](#), Министерство юстиции Российской Федерации, *Религиозная организация «Управленческий центр Свидетелей Иеговы в России» включена в перечень некоммерческих организаций, в отношении которых судом принято решение о ликвидации или запрете деятельности*, 16. august 2017, [url](#)

²⁴ Landinfo, *Russland: Jehovas vitner*, 29. januar 2019, pp. 8-9 [url](#)

Hvis en person fra Jehovas Vidner dømmes for at fortsætte sin aktivitet i en ekstremistisk organisation (aktivitet straffet i henhold til artikel 282.2 i den russiske straffelov), vil straffen være strengere efter afsnit 1 i artiklen (tilhørende en organisation) med bøder eller fængsel fra seks til ti år, end efter del 2 (deltagelse), der giver bøder eller fængsel i fire til otte år. Derudover vil gruppens ejendom kunne konfiskeres af staten.²⁵ Amnesty International nævner dog, at hvis man fortsætter med at udøve sin tro, risikerer man at blive at få op til 12 års fængsel.²⁶

Ifølge den seneste rapport fra det amerikanske udenrigsministerium har der været flere sager, hvor myndighederne har dømt og givet bødestraf til flere personer fra Jehovas Vidner for offentligt at tale stødende over for religiøse mennesker.²⁷

Jehovas Vidner henvender sig sædvanligvis til politiet, hvis de har været udsat for alvorlige hændelser; dog gør politiet sjældent noget ved deres henvendelser. Der er hændelser, hvor politiet har efterforsket sagerne, men der findes også hændelser, hvor politiet ikke har valgt at tage henvendelser op men derimod reageret med irritation.²⁸

Ifølge Center for Strategic and International Studies har der fra 2010-2016 været 185 hændelser med vold eller trusler om vold imod medlemmer af Jehovas Vidner.²⁹ Det amerikanske udenrigsministerium skriver i deres rapport for 2018 om 19 klager fra medlemmer af Jehovas Vidner. Disse klager vedrører krænkelser af deres privatliv; Jehovas Vidner har selv anmeldt 25 sager om politirazziaer ved gudstjenester.³⁰

Der er mange, der har støttet de russiske Jehovas Vidner på internationalt niveau bl.a. ved FN. I december 2018 udtalte den russiske præsident, Vladimir Putin, på et møde i det russiske Menneskerettighedsråd, at Jehovas Vidner "også var kristne", og det at kalde dem for ekstremistiske var "fuldstændig forvrøvlet".³¹

Jehovas Vidner oplyser selv, at de russiske myndigheder siden 20. april 2017 og indtil 22. maj 2019 har foretaget over 420 ransagninger af private hjem og anholdelser af Jehovas Vidner i Rusland. 195 personer er sigtet eller tiltalt efter paragraffen om ekstremisme, ligesom den danske statsborger Dennis Christensen var. 30 af dem sidder varetægtsfængslet, mens 24 er i husarrest.³²

Sagen mod Dennis Christensen

Den 25. maj 2017 stormede og ransagede specialstyrker fra OMON-politiet en privat bygning i den russiske by Orjol³³, mens en gudstjeneste var i gang. Ransagningen fortsatte indtil klokken fem om morgenen den

²⁵ УК РФ Статья 282.2. Организация деятельности экстремистской организации, [url](#); Landinfo, Rusland: Jehovas vitner, 29. januar 2019, p. 11, [url](#) AI, Amnesty International Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights - Russian Federation, 22. february 2018, [url](#)

²⁶ Amnesty International Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights - Russian Federation, 22. february 2018, [url](#)

²⁷ USDOS, 2017 Report on International Religious Freedom - Russia, 29 maj 2018, [url](#)

²⁸ Landinfo, Rusland: Jehovas vitner, 29. januar 2019, p.15, [url](#)

²⁹ CSIS, Religion and Violence in Russia; Context, Manifestations, and Policy, 1. Juni 2018, p. 68, [url](#)

³⁰ USDOS, 2017 Report on International Religious Freedom - Russia, 29. maj 2018, [url](#)

³¹ Meduza, Гражданин Дании стал первым в России осужденным за участие в деятельности «Свидетелей Иеговы». Обвинения предъявлены еще 115 россиянам, 8. februar 2019, [url](#)

³² JP, Russisk ret har stadfæstet dom på seks år til dansk jehovas vidne, 23. maj 2019, [url](#), For yderligere information om fængslinger af Jehovas Vidner kan man med fordel tilgå det kort over fængslede medlemmer af Jehovas Vidners fordelt på russiske byer. Kortet er taget fra Jehovas Vidners russiske hjemmeside, [url](#)

³³ OMON er en specialstyrke under politiet, der primært bekæmper optøjer og bliver sat ind ved demonstrationer o.l.

følgende dag. Selvom der var omkring 100 personer til stede i bygningen, anholdt politiet kun én person, nemlig den danske statsborger Dennis Christensen. Politiet udpegede ham som lederen af lokalafdelingen. Herefter påbegyndte en straffesag med Dennis Christensen, hvor han blev anklaget for ekstremisme og efterfølgende fængslet.³⁴

Den 6. februar 2019 dømte den lokale domstol i byen Orjol Dennis Christensen for at udgøre en trussel mod ældre og mindreårige. Han blev dømt for at have overtrådt artikel 282.2, stk. 1 i den russiske straffelov om organisering af aktiviteter i en ekstremistisk religiøs organisation. Dennis Christensen blev idømt seks års fængsel. Sagen er den første af sin art i Rusland, der har givet ubetinget fængselsdom.³⁵

Tortur af Jehovas Vidner i Surgut

Den 15. februar 2019 igangsatte Den Russiske Nationalgarde, Undersøgelseskomitéen³⁶ og FSB³⁷ en specialoperation ved navn Sever-3³⁸ i Surgut, en mindre by i det vestlige Sibirien. Specialoperationen bestod af ransagninger og tilbageholdelser af en række medlemmer af Jehovas vidner fra Jugra³⁹-afdelingen. De tilbageholdte blev kørt til afhøring i Undersøgelseskomitéens bygning, hvor de angiveligt også blev udsat for tortur. Man valgte dog at løslade dem alle på nær tre efter afhøringerne.⁴⁰

Syv af de tilbageholdte personer fra Jehovas Vidner klagede over at være blevet udsat for tortur under afhøringer hos Undersøgelseskomitéen i februar. De klagede over at være blevet tvunget til at stå nøgne, blive overhældt med vand og for at have fået elektrisk stød, hvorefter man krævede, at de fortalte om Jehovas Vidners organisationsstruktur. Undersøgelseskomitéen har anerkendt brugen af "militære forhørsteknikker" under ransagningerne, men de mærker, de tilbageholdte fik fra elektrochok, blev kaldt forfalskede af komitéen.⁴¹

Sagen har fået en del omtale i russiske medier, og Ombudsmanden, Tatjana Moskalkova, er også gået ind i sagen. Inden Ombudsmanden gik ind i sagen har Undersøgelseskomitéen selv to gange tidligere foretaget en intern undersøgelse, og i begge tilfælde fandt de, at der ikke var sket noget ulovligt.⁴²

Undersøgelseskomitéen skrev i sin første undersøgelse, at man havde konstateret, at "aktiv modstand" under en ransagning af Jehovas Vidners-medlemmernes hjem i februar havde resulteret i "mindre

³⁴ Meduza, *Гражданин Дании стал первым в России осужденным за участие в деятельности «Свидетелей Иеговы»*. Обвинения предъявлены еще 115 россиянам, 8. februar 2019, [url](#)

³⁵ The Moscow Times, *Russia's Crackdown on Jehovah's Witnesses Hits Critical Milestone*, 7. februar 2019, [url](#); JP, *Russisk ret har stadfæstet dom på seks år til dansk Jehovas vidne*, 23. maj 2019, [url](#); Meduza, *Гражданин Дании стал первым в России осужденным за участие в деятельности «Свидетелей Иеговы»*. Обвинения предъявлены еще 115 россиянам, 8. februar 2019, [url](#)

³⁶ Undersøgelseskomitéen har siden januar 2011 været den vigtigste føderale efterforskningsmyndighed i Rusland. Komitéen erstattede den russiske anklagemyndigheds undersøgelsesudvalg og fungerer deslige som Ruslands myndighed mod bekæmpelse af korruption.

³⁷ FSB (Den Føderale Sikkerhedstjeneste) er Ruslands største sikkerhedstjeneste og arvtager til Sovjetunionens KGB.

³⁸ Navnet Sever-3 refererer til den tidligere omtalte stalinistiske deportation af Jehovas Vidner fra Ukraine og fra de baltiske lande til Sibirien.

³⁹ Khanty-Mansijskij autonome okrug- Jugra er en vestsibirsk region i Rusland, der er rig på olie og gas.

⁴⁰ Новая Газета, *Свидетели электрошокера*, 28. april. 2019, [url](#)

⁴¹ Новая Газета, *Дело о пытках сургутских «Свидетелей Иеговы» передадут в центральный аппарат СК*, 16. juni 2019, [url](#)

⁴² Новая Газета, *Дело о пытках сургутских «Свидетелей Иеговы» передадут в центральный аппарат СК*, 16. juni 2019, [url](#)

skrammer og blå mærker". I samme rapport stod der også, at retsmedicinske undersøgelser viste andre skader, herunder forbrændinger, som "ikke kunne have været forårsaget", mens de pågældende var i myndighedernes varetægt, "men var blevet påført senere."⁴³

Tatjana Moskalkova har efterfølgende rejst spørgsmålet vedrørende forfølgelsen af medlemmer af Jehovas Vidner i sin årlige rapport, som hun forelagde præsident Putin den 10. juni 2019. I rapporten påpegede hun, at lovteksten er for vag i de formuleringer, som danner baggrund for at kalde Jehovas Vidner en ekstremistisk organisation.⁴⁴

Jehovas Vidner i Kaukasus

Allerede før det russiske justitsministerium stillede krav om, at Jehovas Vidners aktiviteter skulle stilles i bero, fik Jehovas Vidner i Det Sydlige Føderale Distrikt og Det Nordkaukasiske Føderale Distrikt gentagne gange bøder for at have brugt litteratur, der senere blev inkluderet på den føderale liste over ekstremistiske materialer.

Som i andre føderale subjekter⁴⁵ i Rusland bliver al ejendom tilhørende Jehovas Vidners organisation i Kaukasus beslaglagt. I juni 2019 havde de russiske domstole allerede konfiskeret omkring 200 bygninger.⁴⁶

Den 6. juni 2019 blev 15 medlemmer af Jehovas Vidner i Dagestan tilbageholdt og tiltalt for at arrangere "konspiratoriske sammenkomster med det formål at studere ekstremistisk litteratur."

De russiske myndigheder har beslaglagt en stor mængde "propagandamateriale", der blev "brugt af de mistænkte til at sprede ekstremistisk ideologi og engagere lokalbefolkningen, herunder børn, til ulovlige aktiviteter." En talsmand for Jehovas Vidner har oplyst, at fire medlemmer - tre mænd og en kvinde - blev tilbageholdt i Dagestan den 1. juni 2019 under en række ransagninger i fire byer i Dagestan, men at han ikke kunne bekræfte det større antal på 15 personer.⁴⁷

⁴³ BBC, *Russian Jehovah's Witnesses call for torture probe*, 28. marts 2019, [url](#)

⁴⁴ Новая Газета, *Дело о пытках сургутских «Свидетелей Иеговы» передадут в центральный аппарат СК*, 16. juni 2019, [url](#)

⁴⁵ Rusland er inddelt i 85 føderale enheder, som bliver kaldt subjekter.

⁴⁶ Кавказский Узел, *Свидетели Иеговы - экстремисты или жертвы беззакония?*, 27. september 2019, [url](#)

⁴⁷ RFE/RL, *Russian Security Agents Detain 15 Jehovah's Witnesses In Daghestan Region*, 6. juni, 2019, [url](#)

5. Litteraturliste

AI (Amnesty International), *Amnesty International Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights - Russian Federation*, 22. februar 2018, <https://www.ecoi.net/en/document/1425089.html>

BBC, *Russian Jehovah's Witnesses call for torture probe*, 28. marts 2019, <https://www.bbc.com/news/world-europe-47732556>

CSIS (Center for Strategic and International Studies), *Religion and Violence in Russia; Context, Manifestations, and Policy*, 1. juni 2018, https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/180530_Oliker_ReligionandViolenceinRussia_Web.pdf?HLUcSpiycSLjwYXjxwk8nM49DfnpOsvT

EASO (European Asylum Support Office), *EASO Country of Origin Information Report Methodology*, juni 2019, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2019_EASO_COI_Report_Methodology.pdf

Faktalink, *Jehovas Vidner*, Silkeborg. 2003, <https://faktalink.dk/titelliste/jevi>

The Independent, *Jehovah's Witnesses targeted by Russia's anti-extremism laws simply for practising their pacifist faith, say campaigners*, 1. december 2015, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/jehovah-s-witnesses-targeted-under-russias-anti-extremism-laws-simply-for-practising-their-pacifist-a6756506.html>

The Independent, *Hundreds of Russian Jehovah's Witnesses apply for asylum in Finland*, 22. august 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/jehovahs-witness-russia-finland-asylum-seekers-religion-a8503326.html>

Известия, *В России хотят запретить секту «Свидетели Иеговы»* [Izvestija, I Rusland ønsker man at forbyde sekten Jehovas Vidner], 15. april 2016, <https://iz.ru/news/610157>

Кавказский Узел, *Свидетели Иеговы - экстремисты или жертвы беззакония?* [Den kaukasiske knude, Jehovas vidner - ekstremister eller ofre for lovløshed?], 27. september 2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/300620/>

Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях" от 30.12.2001 N 195-ФЗ (ред. от 27.12.2019), Статья 20.29. *Производство и распространение экстремистских материалов* [Den Russiske Føderations kodeks for administrative forseelser "dateret 30. december 2001 N 195-F3 (med ændringer af 27. december 2019), artikel 20.29. Produktion og distribution af ekstremistiske materialer], http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34661/36f65566525347506c3bca47d7b5dddfc19731d6b/

Коммерсантъ, *Ненавистная статья* [Kommersant, hadsartiklen], 20. marts 2012, <https://www.kommersant.ru/doc/1896437>

Landinfo, *Russland: Jehovas vitner*, 29. januar 2019, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/01/Russland-temanotat-Jehovas-vitner-29012019.pdf>

Meduza, *Гражданин Дании стал первым в России осужденным за участие в деятельности «Свидетелей Иеговы»*. Обвинения предъявлены еще 115 россиянам [En dansk statsborger blev den første person, der blev dømt i Rusland for at have deltaget i Jehovas Vidners aktiviteter. Der er fremsat anklager mod yderligere 115 russiske statsborgere], 8. februar 2019,

<https://meduza.io/feature/2019/02/08/grazhdanin-danii-stal-pervym-v-rossii-osuzhdennym-za-uchastie-v-deyatelnosti-svideteley-iegovy-obvineniya-pred-yavleny-esche-115-rossiyanam>

Meduza, *Одна нескончаемая проверка Верховный суд РФ запретил «свидетелей Иеговы»*, 21. april 2017, <https://meduza.io/feature/2017/04/21/odna-neskonchaemaya-proverka>

Министерство юстиции Российской Федерации, *Религиозная организация «Управленческий центр Свидетелей Иеговы в России» включена в перечень некоммерческих организаций, в отношении которых судом принято решение о ликвидации или запрете деятельности [Den Russiske Føderations justitsministerium, den religiøse organisation "Jehovas Vidners Administrative Center i Rusland" er optaget på listen over NGO'er, for hvilke retten har besluttet at likvidere eller forbyde dets aktiviteter]*, 16. august 2017, <https://minjust.ru/ru/novosti/religioznaya-organizaciya-upravlencheskiy-centr-svideteley-iegovy-v-rossii-vklyuchena-v>

The Moscow Times, *Russia's Crackdown on Jehovah's Witnesses Hits Critical Milestone*, 7. februar 2019, <https://www.themoscowtimes.com/2019/02/07/russias-crackdown-on-jehovahs-witnesses-hits-critical-milestone-op-ed-a64427>

The Moscow Times, *List of Persecuted Jehovah's Witnesses Doubles in Russia, Rights Group Says*, 13. maj, 2019, <https://www.themoscowtimes.com/2019/05/13/list-of-persecuted-jehovahs-witnesses-doubles-in-russia-rights-group-says-a65554>

Новая Газета, *Дело о пытках сургутских «Свидетелей Иеговы» передадут в центральный аппарат СК [Novaya Gazeta, Sagen om tortur i Surgut af "Jehovas Vidner" vil blive overført til Undersøgelseskomitéens centrale kontor]*, 16. juni 2019, <https://novayagazeta.ru/news/2019/06/16/152541-delo-o-pytkah-surgutskih-svideteley-iegovy-peredadut-v-tsentralnyy-apparat-sk>

Новая газета, *Свидетели и палачи [Novaya Gazeta, vidner og bødler]*, 2. marts 2019, <https://novayagazeta.ru/articles/2019/03/02/79746-svideteli-i-palachi>

Office of general counsel world headquarters of Jehovah's Witnesses, *Russia's Attack on Jehovah's Witnesses*, 15. januar 2018, https://jw-russia.org/sites/default/files/docs/russia_report.pdf

RFE/RL, *Russian Security Agents Detain 15 Jehovah's Witnesses In Daghestan Region*, 6. june, 2019, <https://www.rferl.org/a/russia-jehovah-detention-daghestan/29985359.html>

Свидетели Иеговы в России, *В тюрьме за веру [Jehovas Vidner i Rusland, I fængsel for sin tro]*, 16. december 2019, <https://jw-russia.org/infographic/352.html>

Сова Информационно-аналитический центр, *Свобода от совести [Sova, informationsanalytisk center frihed fra samvittigheden]*, 24. oktober 2019, <https://www.sova-center.ru/religion/publications/2019/10/d41618/>

Jyllands-posten, *Russisk ret har stadfæstet dom på seks år til dansk Jehovahs vidne*, 23. maj 2019, <https://jyllands-posten.dk/international/europa/ECE11400006/russisk-ret-har-stadfaestet-dom-paa-seks-aar-til-dansk-jehovas-vidne/>

УК РФ Статья 282. *Возбуждение ненависти либо вражды, а равно унижение человеческого достоинства*, [Den Russiske Føderations straffelov artikel 282. Tilskyndelse til had eller fjendskab såvel som ydmygelsen af den menneskelige værdighed]

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/d350878ee36f956a74c2c86830d066eafce20149/

Уголовный кодекс Российской Федерации" от 13.06.1996 N 63-ФЗ (ред. от 04.11.2019), УК РФ Статья 282.2. *Организация деятельности экстремистской организации*, [Den Russiske Føderations straffelov "dateret 13. juni 1996 N 63-F3 (med ændringer af 4. november 2019), Den Russiske Føderations straffelov artikel 282.2. Organisering af aktiviteter i en ekstremistisk organisation]

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/9854c783addde555fa364e762d297c660b9be113/

Указ Президента Российской Федерации от 14.03.1996 г. № 378, *О мерах по реабилитации священнослужителей и верующих, ставших жертвами необоснованных репрессий*: [Dekret fra præsidenten for Den Russiske Føderation af 14. marts 1996 nr. 378, om foranstaltninger til rehabilitering af præster og troende, der har været ofre for uberettigede undertrykkelser]

<http://www.kremlin.ru/acts/bank/9040>

USDOS (US Department of State), *2017 Report on International Religious Freedom - Russia*, 29. maj 2018, <https://www.ecoi.net/en/document/1436891.html>